

Het verhaal van ZonMw over een mentaal gezond Nederland

Als je je mentaal
goed voelt, ben je
veerkrachtig, leef je
gezonder en werk
je beter.

Inhoud

- 3** **Het verhaal van ZonMw over een mentaal gezond Nederland**
- 4** **Programma's**
- 7** **Toegankelijkheid van de curatieve ggz voor volwassenen verbeteren**
- 12** **Verbeteren van de mentale gezondheid en knelpunten tussen stelsels**

Het verhaal van ZonMw over een mentaal gezond Nederland

ZonMw zet op meerdere manieren in op een mentaal gezond Nederland, want dat is hard nodig. Zo leren verschillende domeinen samenwerken rondom mensen met onbegrepen gedrag waarbij een vinger aan de pols onmisbaar is. En komt kennis uit onderzoek beschikbaar over de versterking van mentale veerkracht bij jonge vrouwen. We weten steeds beter wat er nodig is voor transformatie in de zorg van een medisch naar een sociaal perspectief. Maar ZonMw zet meer in gang. We nemen u mee in ons werk aan de hand van de actuele thema's op het gebied van de ggz, zoals benoemd in het AZWA, de Versterkingsagenda Mentale gezondheid en ggz en het regeerakkoord.

'Door de samenwerking met zowel het ggz-veld als met het ministerie van VWS konden we een brug slaan tussen praktijk en beleid. En dat is nog steeds nodig. Kijkend naar de toekomst, zien we nog veel kansen voor onderzoek om de opgaven die er liggen aan te pakken.'

Cule Cucic, [IMPACT magazine](#), mei 2025

Actieprogramma Grip op Onbegrip (2021-2026)

Sterke netwerken voor mensen die de grip op hun leven kwijt zijn of dreigen te verliezen

- Persoonsgerichte zorg en ondersteuning voor mensen met onbegrepen gedrag
- Escalatie voorkomen
- Van vroegsignalering tot en met opvolging
- Versterken samenwerking tussen zorg, veiligheid, sociaal domein, onderwijs, onderzoek en ervaringsdeskundigen
- Versterken van huidige en toekomstige (beroeps)professionals
- Inzet ervaringsdeskundigheid belangrijke pijler
- Regio's bouwen aan lerende netwerken
- (Door)ontwikkeling samenwerkingsvormen en interventies

Contact: senior programmamanager Rianne Rietveld via griponbegrip@zonmw.nl

Versnellers in de Geestelijke Gezondheidszorg (2022-2026)

Toegankelijkheid ggz verbeteren waardoor wachttijden verkorten

- Samenwerking met Stuurgroep Toegankelijkheid en Wachttijden ggz
- 20 regio's hebben Versneller
- Evaluatie wordt in de loop van 2026 verwacht

Contact: programmamanager Louise Versteeg via versnellersggz@zonmw.nl

Onderzoeksprogramma ggz (2016-2026)

Nederland als pionier in ggz-innovaties

- 130+ projecten gestart
- Onderzoek brengt kennis over pathologie, behandeling en patiëntpopulaties in kaart
- Mensen om wie het gaat centraal
- Doelgroep-specifiek
- Meer kennis voor (ggz-)professionals en onderzoekers
- Aanpalende programma's zijn Kwaliteitsgelden ggz, Academische werkplaats langdurige ggz en

Contact: senior programmamanager Marieke Begemann via ggz@zonmw.nl

Vrouwspecifieke gezondheid (2024-2030)

Inspiratie, implementatie en onderzoek voor goede gezondheid van vrouwen

- Aansluiten bij Nationale Strategie Vrouwengezondheid 2025-2030
- Kennis en aandacht voor vrouwspecifieke aandoeningen en vrouwspecifieke somatische gezondheidsproblematiek
- Aandacht voor vrouwengezondheid vanuit meerdere programma's

Contact: senior programmamanager Carine Stroet via vrouwengezondheid@zonmw.nl

Preventie Kansspelverslaving (2025-2030)

Beperken van schade door kansspelen.

- Van kortlopende doorbraakprojecten naar langlopend cohortonderzoek
- Aandacht voor verschillende doelgroepen
- Ook oog voor beroepsprofessionals
- Voorkomen van verslaving door kansspel is uitgangspunt

Contact: programmamanager
Shalini Harinarain via
preventiekansspelverslaving@zonmw.nl

Nationaal plan hoofdzaken (2023-2025)

Samenwerken voor betere hersengezondheid

- 38 implementatieprojecten voor snelle impact
- 4 kennis- en innovatiestructuren voor uitwisseling kennis en data
- Ervaringsdeskundigheid centraal
- Stimuleren van geïntegreerd, interdisciplinair en transdiagnostisch samenwerken
- Samenwerking met landelijk initiatief Nationaal Plan Hoofdzaken

Contact: programmamanager
Amber Berdenis van Berlekom via
nationaalplanhoofdzaken@zonw.nl

Ggz in Kaderprogramma Passende Zorg (2025-2030)

Juiste zorg op de juiste plek

- Waardegedreven zorg rondom de patient
- Goede onderzoeksinfrastructuur
- Pakketbeheer binnen de zorgverzekeringswet
- Nauwe samenwerking met veldpartijen
- Mentale gezondheid in plaats van ziekte
- Escalatie voorkomen

Contact: programmamanager Elise Keijzer
via programmapassendezorg@zonmw.nl

Suïcidepreventie (2021-2026)

Implementatie van handvatten om tijdig te handelen

- Netwerkbenadering
- Aandacht voor gender en sekse
- Jongeren en mannen van middelbare leeftijd, jonge vrouwen
- Escalatie voorkomen

Contact: senior programmamanager
Marieke Begemann via suicidepreventie@zonmw.nl

We doen het samen

ZonMw staat door de verscheidene programma's in nauw contact met vele verschillende relevante stakeholders voor het ggz-veld. Zo heeft ZonMw opdrachten met betrekking op de ggz vanuit verschillende ministeries, naast VWS, zoals J&V en BZK. Daarnaast laten de ZonMw-programma's zich met regelmaat informeren, inspireren en adviseren door beroepsgroepen en belangenorganisaties uit de ggz zoals het 'ggz-kwintet' (MIND, NVVP, NIP, de Nederlandse ggz en V&VN), partners uit het sociaal domein en VNG. Dit zijn belangrijke samenwerking die een brug slaan tussen praktijk en beleid.

Toegankelijkheid van de curatieve ggz voor volwassenen verbeteren

Het is belangrijk dat mensen met mentale problemen ondersteuning of zorg ontvangen, die past bij hun hulpvraag. Maar de curatieve ggz loopt over, en juist de mensen met een complexe zorgvraag moeten nu te lang wachten op zorg. Met de programma's van ZonMw werken we aan meer kennis over het verbeteren van de instroom, doorstroom en uitstroom van de ggz. Met als doel om impact te generen zodat mensen sneller en op de juiste plek behandeld worden. Wij nemen u mee hoe wij dat doen aan de hand van een aantal thema's.

Passende zorg

In de afgelopen 10 jaar heeft het **Onderzoeksprogramma ggz** bijgedragen aan een intensivering van (kosten)effectiviteit onderzoek in de ggz, en daarmee het inzicht in de kwaliteit van zorg en passende behandelingen. Het landelijk delen van deze inzichten is belangrijk. Het programma **Kwaliteitsgelden ggz** draagt bij aan het vertalen van kennis en professionele inzichten uit de ggz in kwaliteitsbeleid op drie thema's: implementatie van kwaliteitsstandaarden in de ggz, digitale en hybride zorg en samenwerking tussen de eerste lijn, het sociaal domein en de ggz. Ook zijn binnen het **Onderzoeksprogramma ggz** [4 Impact Leaders](#) aangesteld om de verspreiding en verbinding van kennis te stimuleren vanuit projecten die het afgelopen decennium gefinancierd zijn vanuit het programma.

“Mensen die bij ons aankloppen met een psychisch probleem hebben vaak moeilijkheden in andere domeinen. Met het 4D-model krijg je daar zicht op. In plaats van meteen iemand verwijzen [...] gaan we eerst met de patiënt in gesprek. Om vervolgens samen een plan te maken hoe iemand er weer uit kan komen”

[Femkje Jonker](#) – huisarts - Projectleider onderzoeksprogramma ggz

Vanuit het **kaderprogramma passende zorg** wordt ZonMw breed bijgedragen aan de beweging naar passende zorg. Het programma stimuleert kennisontwikkeling en onderzoeksinfrastructuur om vanuit waardegedreven zorg besluiten te kunnen nemen over welke zorg verzekerd is binnen de zorgverzekerswet. Geestelijke gezondheidzorg is hier ook een onderdeel van.

Onze programma's investeren in het ggz zorgaanbod, verbeteren van de kennisinfrastructuur (zoals de **academische werkplaats langdurige ggz**) en (kosten) effectiviteit onderzoek. Zo werken we aan de juiste zorg op de juiste plek, met focus op bewezen effectieve behandelingen.

Laagdrempelige ondersteuning

Laagdrempelige vormen van ondersteuning kunnen een bijdrage leveren aan het voorkomen van mentale problemen en het bevorderen van iemands herstel. Om het aanbod van laagdrempelige ondersteuning te vergroten is kennis van belang, maar ook het samenbrengen van de juiste partijen.

Investeren in de sociale basis kan de groeiende behoefte aan ondersteuning vanuit de ggz verminderen. ZonMw ondersteunt dit met het programma [social trials](#). De projecten onderzoeken binnen verschillende disciplines, waaronder de ggz, bewijs voor de werking van sociale initiatieven. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar ziekte maar ook naar de impact op de persoonlijke leefwereld van mensen met een kwetsbaarheid en hun naasten.

Ook het uitbreiden en verbeteren van het digitale ondersteuningsaanbod biedt mogelijkheden voor laagdrempelige ondersteuning. Gezamenlijk hebben het programma **Nationaal Plan Hoofdzaken** en **Onderzoeksprogramma ggz** al veel digitale innovaties gesubsidieerd, waaronder hybride behandelopties en digitale lotgenoten groepen/ e-communities. Digitale zorg is ook een van de thema's van de **Impact leaders van het Onderzoeksprogramma ggz**.

'Mijn doel is de implementatie en impact van digitale innovaties in de ggz te vergroten.'

Edwin van Dellen – Psychiater en universitair hoofddocent UMCU en [Impact Leader digitale zorg](#).

Wachttijden verbeteren

De wachttijden in de ggz zijn te lang. Er spelen verschillende problemen in samenhang met elkaar, denk aan moeilijke samenwerking in de regio, toenemend aantal mensen met mentale problemen die hulp zoeken en een tekort aan juist personeel. Om uit te vinden wat werkt, moet je onderzoek doen. ZonMw kan dat faciliteren en wil graag op die manier helpen de wachttijden in de ggz te verkorten waar mogelijk.

In afstemming met de Stuurgroep Toegankelijkheid en Wachttijden ggz ontwikkelden we het programma **Versnellers in de geestelijke gezondheidszorg**. Daarmee zijn onafhankelijke versnellers aangesteld die helpen om de toegankelijkheid van de ggz in de regio zo optimaal mogelijk te maken en de wachttijden zo mogelijk te verkorten. De versnellers sluiten hierbij aan op de Mentale Gezondheidsnetwerken die in veel regio's zijn opgezet.

“Het is belangrijk om breder te kijken dan alleen naar de instroom van mensen in de ggz. Er zijn ook mogelijkheden om verbeteringen door te voeren in de organisatie, structuur en werkwijze binnen de ggz zelf, en om uitstroom beter te ondersteunen. Denk bijvoorbeeld aan het bevorderen van integrale en persoonsgerichte zorg. Daarnaast blijft het cruciaal om te kijken naar hoe we kunnen voorkomen dat mensen psychische klachten ontwikkelen waarvoor zij ggz-zorg nodig hebben. Dit vraagt om een brede maatschappelijke aanpak.”

Jenny Boumans, onderzoeker Trimbos-instituut in nieuwsbericht over de [tussenrapportage van Versnellers binnen de ggz](#).

Internationale samenwerking

Caribische eilanden

De gezondheid van de inwoners binnen het Caribisch deel van het Koninkrijk blijft achter ten opzichte van de Nederlandse bevolking. Daarom investeert ZonMw met het pilot programma [Caribbean Health Research](#) in projecten die aan de slag gaan met het aanpakken van urgente gezondheidsuitdagingen op de eilanden. Het doel is de gezondheidszorg en kennisinfrastructuur op de eilanden verbeteren in samenwerking met lokale partijen, ook op gebied van geestelijke gezondheid.

“Het is van belang om met lokale partijen te blijven bouwen aan duurzame gezondheidssystemen op de eilanden.”

Steffen van Heijningen, lokale liaison voor [ZonMw in de Cariben](#).

Europese samenwerking

Het is essentieel om de handen ineen te slaan met internationale partners. Want waarom zou je niet profiteren van de kennis die door een buitenlands topinstituut is opgedaan? Door samen te werken kun je elkaars kennis gebruiken en verder brengen.

Wat de mentale gezondheid van Nederlanders

ten goede komt. Het European partnership [Brain Health](#) waar ZonMw partner in is, benadert biomedische, economische en maatschappelijke uitdagingen op het gebied van hersengezondheid holistisch en streeft naar gezamenlijke, innovatieve oplossingen voor het behoud en de verbetering van hersengezondheid. Dit is een uitgelezen kans voor Nederland om preventie, diagnose en therapieën voor neurologische en psychische aandoeningen te verbeteren. Het vergaren van deze kennis is essentieel voor het bevorderen van de hersengezondheid en het welzijn van mensen met deze aandoeningen wereldwijd. Als partner hebben we invloed op deze projecten en kan de kennis snel toegepast worden in de Nederlandse zorgpraktijk.

Verbeteren van de mentale gezondheid en knelpunten tussen stelsels

De ambitie van de versterkingsagenda mentale gezondheid is om *“de trend van de dalende mentale gezondheid in Nederland te keren en de druk op de ggz te verlichten”*. Met onze programma's op verschillende afdelingen draag ZonMw bij aan het versterken van mentale veerkracht van Nederlanders en het in kaart brengen en verbeteren van knelpunten tussen stelsels.

Versterken van mentale veerkracht

Een moeder met jarenlange geldstress, een kind dat veel online is en niet op straat speelt, een man van middelbare leeftijd die plots wordt ontslagen. Wiens mentale veerkracht is sterk genoeg? Van factoren die dat bepalen en voorspellen tot de juiste aanpak per doelgroep; ZonMw zet in op meer kennis over het versterken van mentale veerkracht.

Veel ZonMw-programma's draaien al jarenlang in het complexe veld waar mentale veerkracht onderdeel van is. Hier heeft preventie een belangrijke rol, vroege interventie en voorkomen dat problemen te zwaar worden. Zo onderzoekt het programma **Suïcidepreventie** welke factoren in de leefomgeving kunnen helpen om te voorkomen dat jongeren suïcidale gedachten ontwikkelen. De volgende stap is het genereren van meer kennis over beschermende factoren, zoals sociale hulpbronnen en zingeving. Dat geldt ook voor **Preventie van Kansspelsverslaving**, waar nu wordt uitgezocht welke factoren voor welke groep een [trigger in de leefomgeving](#) kunnen zijn om zichzelf vervolgens te verliezen in kansspelen. Ook het cluster Preventie werkt met verschillende programma's aan preventie van mentale gezondheidsproblemen bij jongeren waarvan bekend is dat

zij daar extra kwetsbaar voor zijn, met onderwerpen zoals LHBTQIA+ jeugd, vapes en drugspreventie en social media gebruik. Ook werkt het doorlopende **Preventieprogramma** aan een kennisinfrastructuur voor mentale gezondheid in Nederland via een landelijk dekkend kennisnetwerk, implementatieonderzoek en praktijkgerichte implementatie-impulsen.

Het **programma Nationaal Plan Hoofdzaken** richt zich specifiek op projecten die op korte termijn iets opleveren voor mensen met hersen en/of psychische aandoeningen. Zoals het implementeren van Het Zelfregie en Herstel Plan (ZHP) wat mensen met psychische klachten laagdrempelige steun biedt van ervaringsdeskundigen bij het stap voor stap versterken van hun mentale gezondheid. – Project [‘Zelfregie en Herstel Plan biedt perspectief’](#) Nationaal Plan Hoofdzaken

‘Toch zien mensen, als ze problemen hebben, vaak geen andere bel meer om op te drukken dan die van de huisarts. Daarmee wordt hun vraag meteen een zorgvraag. Maar mentale problemen zijn heel vaak maatschappelijke problemen in een medische jas.’

Ruth Peetoom, voorzitter de Nederlandse ggz in nieuwsbericht
‘Toekomstperspectief op een mentaal gezonder 2035’

Samenwerken met ervaringsdeskundigen helpt om leefwereld centraal te stellen en daarmee alle invloedrijke factoren in één keer mee te nemen. Het **Actieprogramma Grip op Onbegrip** levert steeds meer kennis over wat er nodig is om ervaringsdeskundigheid goed in te zetten. Ook in onze andere programma’s vervullen de mensen om wie het gaat een belangrijke rol en wordt dit steeds vaker ook een vereiste voor de individuele projecten.

De mentale weerbaarheid van zorgprofessionals verdient ook aandacht. Zo creëren we via het **Actieprogramma Grip op Onbegrip** handvatten voor beroepsprofessionals die in hun werk met onbegrepen gedrag te maken krijgen zonder dat dit oorspronkelijk bij hun werk

past. Denk aan boswachters en treinpersoneel. Maar ook duidelijk handelingsperspectief voor ggz-professionals is nodig en wordt met het **Onderzoeksprogramma ggz** en **Preventie Kansspelverslaving** gecreëerd, zoals herziening van richtlijnen en nieuwe kennis op het gebied van wat behandelingen en specifieke doelgroepen.

Wachttijdondersteuning

De wachttijden in de ggz zijn te lang. Daarom faciliteert ZonMw onderzoek om de wachttijden in de ggz waar mogelijk te verkorten. Daarnaast zetten we via verschillende programma's in op verbeterde wachttijdondersteuning, om te voorkomen dat psychische klachten verergeren.

Met onze programma's zetten we de afgelopen jaren in op de mogelijkheden van laagdrempelige ondersteuning. Enerzijds om te voorkomen dat klachten erger worden, zoals het platform van ENYOY: Hier kunnen jongeren met mentale klachten in een besloten online omgeving werken aan hun mentale gezondheid. Of door meer [inzicht te bieden](#) in gender- en sekseverschillen aan praktijkondersteuners ggz en cliënten met depressie-, angst- en spanningsklachten. Maar er is ook meer preventieve aandacht om te zorgen dat een situatie niet escaleert met bijvoorbeeld de inzet van Wijk-GGD'ers.

“Als we aan de deur komen, willen mensen toch best vaak hulp. Ze weten alleen vaak niet waar ze moeten zijn. Daarom gaan we naar ze toe.”

Veerle Luijkx, wijk-GGD'er in [interview L1](#)

Er is dus veel kennis en kunde die bijdraagt aan wachttijdondersteuning, maar het in de praktijk brengen van toepassingen blijkt vaak uitdagend. Het samenbrengen van de juiste partijen om daadwerkelijke impact te bereiken is vaak een struikelblok. **Het**

Actieprogramma Grip op Onbegrip en **programma Nationaal Plan Hoofdzaken** hebben daar expliciet aandacht voor met programmalijnen en subsidierondes waarbij specifiek de implementatie en (opzetten van de) samenwerking tussen partijen worden gesubsidieerd.

Om initiatieven tot wachttijdondersteuning beter toegankelijk te maken moeten deze beter vindbaar worden gemaakt. Één van de impact leaders binnen het **Onderzoeksprogramma ggz** houdt zich specifiek bezig met het thema “voorkomen van erger”, om de verspreiding en verbinding van kennis te stimuleren vanuit projecten die gefinancierd zijn.

“Ik ga een deep dive maken in wat er al aan Nederlands onderzoek is gedaan binnen het Onderzoeksprogramma ggz van ZonMw. De inzichten die deze speurtocht oplevert, wil ik op een toegankelijke manier beschikbaar stellen”

Tim van de Grift, Psychiater-seksuoloog en [Impact Leader voorkomen van erger](#).

Overgang van jeugdhulp naar volwassenen-ggz

Onderzoek kan gedegen kennis leveren over gerichte (preventieve) hulp voor kinderen en adolescenten om ze te ondersteunen in hun mentale ontwikkeling. Het liefst zorg je ervoor dat iemand tijdig handvatten heeft zodat een overgang naar volwassenen-ggz niet nodig is. Maar dat is niet altijd realistisch. Daarom hebben we ook aandacht voor de overgangsfase, voor zowel cliënten als professionals.

Jeugd-ggz is een breed gebied waar veel factoren spelen. Vanuit onze clusters Preventie, Jeugd en Geestelijke Gezondheid gebeurt er veel om kinderen en hun ouders zo goed mogelijk te ondersteunen. Zo zetten we in op preventie van mentale gezondheidsproblemen bij jongeren waarvan bekend is dat zij daar extra kwetsbaar voor zijn, zoals jongeren die zich

identificeren als LHBTQIA+. Maar er is ook aandacht voor preventie van middelengebruik, met een focus op vaper en/of drugspreventie en aandacht voor de effecten van social media gebruik. Deze problematiek is niet voorbehouden aan jeugd en houdt niet plots op als je 18 bent. Dus hier liggen kansen om ook te focussen op de overgang naar hulp voor volwassenen.

Door ook oog te hebben voor omstandigheden die niet direct aan ggz gelinkt zijn, kun je voorkomen dat jeugd langdurig van ggz gebruik moet maken. Met meerdere projecten zetten we in op een breder perspectief om goed zicht te houden op de brede scope aan factoren die de mentale gezondheid van jeugd beïnvloedt. Ook hierbij geldt dat we nauw in contact staan met partijen uit het veld, denk aan het KJP, RIVM en NJi.

'Ook de kinderen kunnen er ernstig onder lijden als een van de ouders kanker heeft, met bijvoorbeeld stemmingsklachten of traumatische stress tot gevolg. Dat wil je uiteraard voorkomen. Daarom ontwikkelen we nu een screeningsinstrument voor ouders met kinderen van 0 tot en met 18 jaar.'

Onderzoeker Marthe Egberts – [IMPACT magazine](#), mei 2025

Pas als je de groep goed kent, kun je gericht interventies inzetten en ze helpen met bijvoorbeeld de transitie van jeugd naar volwassenheid. Zo loopt er een [grootschalig cohortonderzoek](#) om vroegtijdige verslavingsproblematiek te herkennen.

Mensen zouden niet langer moeten kunnen verdwalen tussen verschillende wetten, regelingen en loketten. Het [versterken van de samenwerking](#) tussen de volwassenen-ggz (v-ggz) en de jeugdhulp levert veel op, maar is ook complex. Inzichten en lessen uit 6 veelbelovende pilots zijn gebundeld in het onlangs verschenen rapport Verbinden, veranderen, verankeren van het Verwey-Jonker Instituut.

Waakvlamondersteuning

Het voorkomen van escalatie of terugval. Iemand écht zien, buiten de kaders leren denken. Gebruik maken van ervaringsdeskundigheid en laagdrempelige ondersteuning. Domein-overstijgend werken. Dit zijn belangrijke elementen van onze programma's als het gaat om de vinger aan de pols houden. Zo dragen we eraan bij dat iemand na afronding van een behandeling of traject zo goed en duurzaam mogelijk weer mee kan (blijven) doen in de maatschappij.

'Onbegrepen gedrag is een uiting van wat er maatschappelijk speelt. We zitten steeds te kijken naar de mensen die het gedrag vertonen, maar vergeten vaak het systeem waarin dit gedrag is ontstaan.'

[Violet Petit - Onderzoeker bij de Erasmus School of Health Policy & Management](#)

Om escalatie en terugval te voorkomen is aansluiten bij de persoonlijke leefwereld en behoeftes van mensen belangrijk. Zorg en ondersteuning komt daarmee vaak uit meerdere domeinen. Dit vraagt om een domein overstijgende manier van denken én werken. Hoewel dit in praktijk complex is, verkrijgen we met ons **Actieprogramma Grip op Onbegrip** steeds meer kennis over hoe je dit op een goede en efficiënte manier doet. Politie, ggz, gemeenten en ervaringsdeskundigen werken samen om persoonsgericht zorg en ondersteuning te bieden. De inzet van ervaringsdeskundigheid is hierin zeer waardevol. Zij kunnen een brug slaan tussen de systeem- en leefwereld.

'Elke regio heeft eigen structuren, historie, behoeften en dynamiek, dus alles moet op maat ingericht worden. Dit kost tijd, maar kan wel.'

Rianne Rietveld, Senior Programmamanager Actieprogramma Grip op Onbegrip

Voor effectieve waakvlamondersteuning is kennis nodig, denk aan specifieke doelgroepen – jonge vrouwen werken anders dan mannen van middelbare leeftijd. En de verscheidenheid aan redenen dat een situatie kan verergeren – psychisch lijden, bestaans(on)zekerheid, mentale weerbaarheid, etc. Inzichten uit ons **Onderzoeksprogramma ggz** en de programma's **Suicidepreventie** en **Preventie van Kansspelverslaving** kunnen helpen daarbij. Een voorbeeld is het ontwikkelen van predictie tools met het gebruik van AI of big data, maar ook kennis over de inzet van ervaringsdeskundigheid – iets waar ZonMw zich al jaren zich voor inzet via bijna alle ggz-programma's.

Vanuit het **Kaderprogramma Passende Zorg** is er ook aandacht voor het organiseren van zorg rondom de patiënt en juiste zorg op de juiste plek. In een nog te honoreren consortium wordt de samenwerking tussen ggz-professionals en de eerste lijn gestimuleerd. Het idee is dat zorg waar mogelijk lager in de lijn terecht komt, in meer regionaal-georganiseerde structuren rondom de patiënt.

Vrouwengezondheid

Vrouwen leven langer, maar minder lang in goede gezondheid dan mannen. Daarom zet ZonMw zich in om de gezondheid van vrouwen verbeteren: lichamelijk, mentaal én sociaal. Dit doen we onder meer door het stimuleren van onderzoek naar de mentale gezondheid van vrouwen. Door implementatie van bestaande kennis in beleid en praktijk. Door het samenbrengen van partijen.

Autisme wordt vaak laat of zelfs niet herkend bij vrouwen en meisjes. Het uit zich anders dan bij jongens en mannen, die vaak kenmerken vertonen beschreven in een richtlijn. Kennis uit onze onderzoeksprogramma's kan ggz-professionals helpen met het stellen van de juiste diagnose.

Mentale problemen kunnen per gender en levensfase een ander gezicht hebben, maar we weten er nog maar weinig over. Er is nog een lange weg te gaan om zorgvragen goed in beeld te krijgen. En om adequate antwoorden te vinden. Met onze programma's krijgen we de zorgvragen in beeld en vinden we de antwoorden. Denk aan ons

Onderzoeksprogramma ggz, waarin we kunnen onderzoeken welke factoren versterkend werken bij mentale weerbaarheid van jonge vrouwen.

Lichamelijke, mentale en sociale aspecten hebben in samenhang met elkaar invloed op vrouwengezondheid. Ze kunnen niet los van elkaar gezien worden. Maar ze worden soms welk los van elkaar onderzocht. Daarom werken onze programma's nauw samen om opbrengsten te bundelen en verbindingen te leggen en stimuleren. Witte vlekken, zoals het risico van kansspelsverslaving bij vrouwen, en het aantal suïcidepogingen bij jonge vrouwen komen zo aan het licht en bieden kansen voor meer onderzoek.

Vrouwen lopen vaak en lang rond met onverklaarde klachten. Het duurt jarenlang voordat de juiste diagnose wordt gesteld. Veel vrouwen met onverklaarde klachten komen bij de psycholoog terecht, terwijl er juist een lichamelijke oorzaak is van deze klachten. Met het [kennisprogramma Vrouwspecifieke gezondheid](#) werken we daarom de diagnostiek en behandeling van vrouwspecifieke aandoeningen verbeteren. Wij stimuleren netwerkvorming zodat experts op mentale vrouwengezondheid meer gaan samenwerken met experts op lichamelijke vrouwengezondheid. Zo kunnen we uiteindelijk vrouwen passende zorg gaan bieden.

Daarnaast werkt ZonMw samen met het ministerie van VWS aan de uitwerking van de **Nationale Strategie Vrouwengezondheid 2025-2030**. We vinden het belangrijk dat er meer aandacht komt voor o.a. de mentale gezondheid van vrouwen. Samen met het veld bouwen we aan een werkagenda om met concrete acties de gezondheid van vrouwen te verbeteren. We bekijken de vrouw als geheel, in alle levensfasen. [Tijdens de werkconferentie vrouwengezondheid hebben we samen met het ministerie de transformatie in de zorg voor vrouwen in beweging gezet.](#)

Om echt aan te sluiten bij wat verschillende vrouwen nodig hebben, [hoopt Bussemaker](#) in te haken op de beweging van passende zorg. *'Want eigenlijk gaat het daar ook over: passende zorg moet ook voor vrouwen passend zijn. En ZonMw heeft natuurlijk een heel groot [kaderprogramma Passende zorg](#), dus dat is laaghangend fruit.'*

Laan van Nieuw Oost-Indië 334
2593 CE Den Haag
Tel. 070 349 51 11
www.zonmw.nl
info@zonmw.nl

www.zonmw.nl

MET KENNIS WERKEN AAN
EEN GOEDE GEZONDHEID
VOOR IEDEREEN